

LUNDS UNIVERSITET
Språk- och Litteraturcentrum,
Nordiska språk
SVE303
C-uppsats
Handledare: Marit Julien
VT2007

På spaning efter det svenska språket på Internet

- en undersökning av chattar och diskussionsforum

Lynn Karlsson, 820409-2707

Innehållsförteckning

1 INLEDNING.....	3
1.1 Begrepp.....	3
1.2 Syfte.....	4
1.3 Disposition.....	5
1.4 Hypotes.....	5
2 MATERIAL.....	6
2.1 Chattmaterial.....	6
2.1.1 Lunarstorm.....	7
2.1.2 #sverige.....	7
2.1.3 Aftonbladet.....	8
2.2 Material från diskussionsforum.....	8
2.2.1 Spinn Forum.....	8
2.2.2 TV-land.....	8
2.2.3 Passagen Debatt 45+.....	9
2.3 Enkätmaterial.....	9
3 METOD.....	9
3.1 Urval och insamling.....	9
3.2 Beräkning.....	10
3.3 Enkät.....	10
3.4 Anonymitet.....	11
4 BAKGRUND.....	11
4.1 Kortfattad historik kring Internet, chatt och diskussionsforum.....	11
4.2 Tillgång till och användning av datorer och Internet i Sverige.....	12
4.3 Forskningshistorik.....	12
5 UTMÄRKANDE DRAG I CHATTSPRÅKET.....	13
5.1 Förkortningar.....	13
5.2 Kommentarer inom asterisker.....	14
5.3 Interpunktion.....	15
5.4 Sammanfattande diskussion.....	17
6 DISKUSSIONSFORUM.....	18
6.1 Förkortningar.....	18
6.2 Kommentarer inom asterisker.....	20
6.3 Interpunktion.....	21
6.4 Sammanfattande diskussion.....	24
7 ENKÄT.....	24
7.1 Resultat från chattdeltagarna.....	25
7.2 Resultat från forumdeltagarna.....	25
7.3 Sammanfattande diskussion.....	26
8 AVSLUTNING.....	27
9 LITTERATURFÖRTECKNING.....	29
BILAGOR.....	30
Bilaga 1: Frågor för deltagare i chatt.....	30
Bilaga 2: Frågor för deltagare i diskussionsforum.....	31
Bilaga 3: Enkät svar.....	32

1 Inledning

Internet har sedan 1990-talet i ständigt ökande takt vuxit och når idag ut till majoriteten av det svenska folket.¹ Det är en mötesplats där man kan ventilera åsikter och knyta nya kontakter. För den som vill kommunicera med andra människor finns flera valmöjligheter. Man kan skicka e-post, diskutera i forum, chatta på tu man hand eller med hundratals andra. Därför känns det naturligt att det svenska språket vinner ny mark och utvecklas vid sidan om den svenska som vi använder i vår nerkopplade vardag.

Sätten att kommunicera skiljer sig åt i vissa avseenden. Meningsutbyten i chatt är synkrona, vilket innebär att de sker samtidigt. Det gör de inte i e-post och diskussionsforum. Dessutom är antalet skrivtecken i chattinlägg vanligtvis begränsat, till skillnad från e-post och forum där det finns större plats att uttrycka sig på. De olika förutsättningarna borde också betyda skilda språkbruk. Det känns rimligt att chattens språk är anpassat efter de villkor som råder där. Språket i e-post och forum borde ligga närmare vårt vanliga skriftspråk eftersom där varken krävs snabba eller korta meddelanden.

Det som intresserar mig är hur det svenska språket på Internet ser ut och om det är likadant i synkron och asynkron kommunikation. Jag har valt att undersöka det i sådana chattar och diskussionsforum där alla som vill är välkomna att delta. Undersökningen rör därför inte privat kommunikation som förs i e-post eller i slutna chattprogram. Min uppfattning är att det trots allt inte är så stor skillnad mellan kommunikationssättens språkbruk som man kan tro. Det finns kanske istället ett gemensamt förråd av språkliga ingredienser som både chatt- och forumdeltagare kryddar sina meddelanden med.

1.1 Begrepp

Jag använder begreppen **synkron** respektive **asynkron kommunikation** efter Kerstin Severinsson Eklundhs definition: ”*Synkron* kommunikation omfattar former där deltagarna är närvarande samtidigt, var och en vid sin terminal eller dator. *Asynkron* kommunikation innebär att sändare och mottagare kommunicerar vid olika tidpunkter.” (Severinsson Eklundh, 1997, sid. 119f).

¹ Detta påstående bygger på Statistiska Centralbyråns siffror över 2005 års användning från hemmet (Statistiska Centralbyrån, 2005, sid. 279f) och återkommer i en senare del av uppsatsen.

Med **öppen kommunikation** avser jag sådana meningsutbyten i vilka alla som vill kan läsa och skriva meddelanden. Det är som att samtala med människor ute på gatan och lägga sig i pågående diskussioner. E-post och chatt via program som ICQ eller MSN är **sluten kommunikation**, vilket kan liknas vid privata telefonsamtal som man inte kan avlyssna.²

Att *chatta* innebär att man kommunicerar med liten fördröjning via en dator som är ansluten till ett nätverk. Ordet kommer från engelskans *chat* ('småprata') och togs in i svenskan 1994 (www.ne.se). En **chatt** är själva platsen för denna aktivitet. Man kan chatta antingen på webben eller med hjälp av speciella chattprogram.

Diskussionsforum finns enbart på webben och kallas ibland webbforum eller endast **forum**.

Forum är det latinska ordet för 'torg' och det är en definition som stämmer väl överens med forumens funktion. Diskussionsforum är platser på nätet där man träffas för att diskutera med andra. De innehåller olika ämnesrubriker som man klickar på för att komma vidare till så kallade samtalstrådar som hör till ämnet. Om man öppnar en sådan tråd går det att läsa och svara på inläggen som hör till just den diskussionen. Till skillnad från chatt är denna typ av kommunikation inte samtidig utan fördröjd. Jag kommer härnäst att använda orden diskussionsforum och forum om vartannat för att variera mig.

1.2 Syfte

Huvudsyftet med denna uppsats är att undersöka det svenska språket i öppen kommunikation på Internet och se om det förekommer ett gemensamt språkbruk för både synkron och asynkron kommunikation, närmare bestämt för chatt respektive diskussionsforum. Jag har studerat ett material av chattloggar och tagit fram de språkliga drag som förekommer i samtliga och som på något sätt avviker från det normala svenska skriftspråket. Därefter har jag undersökt om det går att finna samma drag i de utvalda diskussionsforumen och i så fall i vilken utsträckning. Bredvid det huvudsakliga syftet följer också två andra frågor:

- Skiljer sig det studerade språkbruket åt mellan olika åldersgrupper?
- Vilken syn har chatt- och forumdeltagare på sitt eget skrivande i de olika sammanhangen?

² ICQ är bildat av uttrycket "I seek you" ('jag söker dig'). MSN (*Microsoft Network*) är samlingsnamnet på alla Microsofts tjänster på Internet. Det tycks också fungera som ett mer vardagligt namn på Microsofts meddelandeservice .Net Messenger Service (www.en.wikipedia.org, sökord: ICQ och MSN).

För att kunna besvara första frågan är materialet representerat av olika åldersgrupper. I syfte att få svar på den sista frågan och dessutom se hur många som är aktiva i båda sammanhangen har jag konstruerat två enkäter - den ena för chatt och den andra för diskussionsforum.

1.3 Disposition

Detta första avsnitt avslutas med en presentation av mina antaganden inför undersökningen. I avsnitt 2 redovisar jag mitt material som är uppdelat i chatt, diskussionsforum och enkät. Materialet från chattarna och diskussionsforumen presenteras i varsin tabell och därefter följer kortfattade beskrivningar av de utvalda chattarna respektive forumen. Avsnitt 3 består av metodbeskrivning för urval och insamling, beräkning samt enkäterna. Avsnittet avslutas därefter med en del där jag behandlar anonymitet på nätet. I avsnitt 4 kommer användarstatistik, en kort historik kring chatt, forum och Internet i allmänhet samt forskningshistorik. Efter det redovisas själva undersökningen. Avsnitt 5 behandlar utmärkande drag som förekommer i chattarna och i vilken utsträckning, vilket visas i diagramform. Därefter kommer avsnitt 6 som har samma struktur som föregående kapitel, men här redovisas istället i vilken grad som chattarnas utmärkande språkdrag finns i diskussionsforumen. Efter det behandlar jag enkätsvaren i avsnitt 7. Avsnitt 5 till 7 avslutas alla med varsin sammanfattande diskussion. Slutligen följer en avslutning i avsnitt 8 och som uppsatsens sista punkt finns några förslag till vidare forskning.

1.4 Hypotes

”if u cn rd ths msg...”

Forskaren Claude Shannon använde textraden ovan för att visa på redundansen i det engelska språket. Shannon, informationsteorins fader och verksam vid Bell Telephone Laboratories på 1940-talet, menade att ”det vanliga språket [innehåller] mer än femtio procent överflödigt information i form av ljud eller bokstäver som egentligen inte behövs för att överföra ett budskap. [---] Den berömda annonsen för stenografisk utbildning – *if u cn rd ths msg...* (if you can read this message... : om du kan läsa det här meddelandet...) – illustrerar detta...” (Gleick, 1987, sid. 266). Shannons exempel gäller förvisso det engelska språket, men jag vill ändå använda det för att belysa möjligheten att bli förstådd trots ett komprimerat språk.

Kommunikationen i chatten är präglad av både tids- och platsbrist: man skall helst skriva så snabbt som möjligt och dessutom med ett begränsat antal tecken. I en av materialets mest aktiva chattar skrivs det exempelvis ett nytt meddelande varannan sekund. Med sådana förutsättningar känns det som en naturlig följd att språket anpassas till dessa kriterier. Det finns ett tydligt behov av komprimering och minskad redundans och jag tror därför att de språkliga dragen kommer att präglas av dessa behov. Detta sätt att anpassa språket är i sig inget nytt, endast miljön är ny i vilken det tillämpas. Tidningsannonser innehåller till exempel olika förkortningar och *beg, r o k* och *hbj* är nog de flesta av oss bekanta med. I detta fall beror det emellertid främst på annonskostnaden.

Jag tror att språkdragen från chattarna även förekommer i diskussionsforum. Det som i folkmun kallas ”chattspråk” är enligt min mening inte längre förbehållet chatten. Istället är det ett språkbruk som är gångbart i all digital kommunikation. Många Internet-användare är troligen aktiva i olika slag av (öppen) kommunikation och överför en viss jargong mellan olika sammanhang, vare sig det gäller synkrona eller asynkrona meningsutbyten. Detta tror jag kan bero på att man märker att man blir förstådd. Om språket är gångbart fortsätter man säkerligen att tillämpa det och gör det även i asynkrona, dock digitala, kommunikationssätt där det inte förutsätts på samma sätt.

2 Material

Jag kommer i detta avsnitt att redovisa mitt material som består av följande tre grupper:

- Inlägg från chattar
- Inlägg från diskussionsforum
- Enkät svar

Varje materialgrupp presenteras både i ord och tabellform och därefter följer kortfattade beskrivningar av varje utvald chatt respektive diskussionsforum.

2.1 Chattmaterial

Chattmaterialet är hämtat från tre olika chattar. Två av dessa är åldersprofilerade medan den tredje inte har någon explicit åldersprofil. Jag är fullt medveten om att man omöjligt kan vara helt säker på en persons angivna ålder på Internet, men antar ändå att majoriteten av deltagarna tillhör den åldersgrupp som chatten riktar sig till. Se tabell 1 för en utförligare redovisning av chattmaterialet.

Tabell 1. Materialredovisning för sparade chattinlägg.

Chattar	Datum	Inlägg	Aktiva deltagare
Lunarstorm	16 februari 2005, kl. 17.04-18.10	141	137
Lunarstorm	12 mars 2005, kl. 10.31-11.58	66	65
Lunarstorm	22 mars 2005, kl. 19.02-20.05	64	64
#sverige (IRC)	17 mars 2005, kl. 16.09-19.02	581	41
#sverige (IRC)	19 mars 2005, kl. 04.29-06.36	349	9
Aftonbladet 40Plus	17 mars 2005, kl. 16.29-16.46	259	44
Aftonbladet 40Plus	21 mars 2005, kl. 20.18-20.29	331	35
Totalt		1791	395

2.1.1 Lunarstorm

Lunarstorm har 1 200 000 aktiva användare i veckan och medelåldern är 18 år

(www.lunarstorm.se). Det är ett så kallat community där man som registrerad användare har en egen hemsida, eller *krypin* som det heter, med tillgång till sin personliga blogg och gästbok samt flera andra funktioner. Eftersom jag hade svårigheter att hitta en aktiv ungdomschatt har jag istället studerat chattintervjuer³ från Lunarstorm, som får representera denna åldersgrupp. Samtliga chattintervjuer (med totalt 271 inlägg) sparades av mig i efterhand.

2.1.2 #sverige

#sverige är en IRC-kanal och alltså inte en webbaserad chatt som de övriga två. IRC (*Internet Relay Chat*) kräver att användaren ansluter en chattklient (som man kan ladda hem från Internet) till en av de IRC-servrar som finns. Väl ansluten kan användaren gå in i en kanal, ett slags chattrum, och börja chatta. IRC är främst gjort för samtal mellan flera personer, men det är även möjligt att föra privata samtal två personer emellan. Det finns ett oändligt antal chattrum på IRC och en ansluten användare kan när som helst skapa ett nytt. IRC skapades 1988 av finländaren Jarkko Oikarinen (www.en.wikipedia.org, sökord: Internet Relay Chat). #sverige är den enda av chattarna som inte har någon uttalad åldersprofil och kallas därför hädanefter för åldersneutral chatt. Jag samlade in material från chatten vid två tillfällen, som totalt resulterade i 930 inlägg.

³ Chattintervjuer anordnas av Lunarstorm, med syftet att medlemmarna skall få chansen att chatta med en känd person. Chattarna sparas, så att alla medlemmar kan läsa dem efter chattillfället.

2.1.3 Aftonbladet

Aftonbladet har olika chattar och dessa kan man nå via tidningens nätbilaga (www.aftonbladet.se). Man kan välja mellan fyra *chatthus*: Öppen Kanal, Trettio Plus, Världschatten och Sport. Därefter finns det olika sorters *chattrum* tillgängliga, beroende på valt chatthus. Det krävs inget medlemskap för att kunna chatta på Aftonbladet.se, endast ett användarnamn att logga in med. Jag valde att vid två tillfällen samla in inlägg (totalt 590 stycken) från chattrummet 40Plus, som finns i chatthuset Trettio Plus. Materialet får i min undersökning representera den högre medelåldern, vilken jag kommer att benämna som vuxenchatt.

2.2 Material från diskussionsforum

Urvalet av diskussionsforum består liksom chattarna av tre olika, varav två är åldersprofilerade. Tabell 2 redovisar materialet närmare.

Tabell 2. Materialredovisning för sparade inlägg från diskussionsforum.

Forum	Antal inlägg	Antal deltagare
Spinn Forum	90	49
TV-land	92	42
Passagen Debatt 45+	86	37
Totalt	268	128

2.2.1 Spinn Forum

Spinn Forum, med över 100 000 medlemmar, riktar sig till ungdomar och går att finna på SVT:s hemsida (www.svt.se). En stor del av samtalstrådarna rör olika ungdomsprogram som sänds av SVT, men det är möjligt att diskutera andra ämnen. Man behöver inte vara en registrerad användare om man endast vill läsa de inlägg som skrivs. Jag samlade in inlägg från olika samtalstrådar, vilket sammanlagt blev totalt 90 inlägg.

2.2.2 TV-land

TV-land grundades 2000 och har över 2500 registrerade medlemmar (www.tv-land.se). Det är ett åldersneutralt forum där man främst diskuterar TV-serier, men man kan också behandla allehanda ämnen som till exempel teknik, nöje och sport. Det behövs inget medlemskap för att passivt delta i de diskussioner som förs, vill man däremot skriva egna inlägg måste man registrera sig. Materialet består av totalt 92 inlägg från olika samtalstrådar.

2.2.3 Passagen Debatt 45+

Passagen ägs av Eniro och har totalt över 1 000 000 medlemmar (www.passagen.se).

Diskussionsforumet är, som namnet antyder, ämnat för en högre medelålder. Där finns inga bestämda ämnen att utgå ifrån, utan deltagarna (med eller utan registrerat användarnamn) kan starta diskussioner om valfritt ämne. Jag samlade in totalt 86 inlägg från olika samtalstrådar.

2.3 Enkätmaterial

Materialet består av 33 svar (se Bilaga 3) från två enkäter för chatt- respektive forumsdeltagare (se Bilaga 1 respektive 2). Huvudfrågan i enkäterna är om deltagarna anpassar sig till de olika sammanhangen eller skriver likadant i både chatt och diskussionsforum. Enkäterna innehåller även frågor om kön, ålder och chattvanor, som kan vara intressanta i olika avseenden.

Jag vill med enkäterna få deltagarnas egna syn på sitt språkbruk i chatt och/eller forum för att se om den överensstämmer med de resultat jag har fått fram och redovisar senare. Därmed påstår jag inte att de som besvarat frågorna representerar deltagarna i mitt övriga material. Jag hoppas ändå att svaren skall säga något om det undersökta språkbruket tillsammans med användarnas uppfattning.

3 Metod

Den övergripande metod som har brukats under arbetet med denna uppsats är både kvantitativ och kvalitativ.

Mitt förhållningssätt vid insamlingstillfällena har varit att inte meddela deltagarna om min verksamhet. Den främsta anledningen är att det skulle kunna påverka resultatet; personerna blir medvetna om sitt språkbruk. Dessutom har jag endast observerat kommunikationen som icke deltagande observatör och inte skrivit några egna inlägg. Detta för att inte leda in de redan pågående samtalen på en särskild väg.

3.1 Urval och insamling

Vid valet av chattställen och diskussionsforum har jag helt enkelt valt de ställen där det för tillfället var hög aktivitet och fanns ett relativt stort antal deltagare. I diskussionsforumen har jag strävat efter att välja ämnen med stor variation. Materialet från Aftonbladet och IRC samlades in under tre dagar vid olika tidpunkter. Lunarstorms chattintervjuer finns tillgängliga efter respektive intervjutillfälle och sparades av mig vid en senare tidpunkt.

Chattinläggen har kopierats direkt från chattfönstret för att sedan klistras in och sparas i textdokument, förutom de från IRC som automatiskt sparades i en så kallad chattlogg. Inläggen från diskussionsforumen har i vissa fall sparats enligt ”klipp och klistra”-metoden och i andra har det varit möjligt att spara hela webbsidan som en textfil.

3.2 Beräkning

I alla diagram som följer längre fram i undersökningen har jag valt att beräkna förekomsten av de språkliga dragen i andel inlägg. Det känns mer representativt att redovisa på det sättet än i antalet träffar, då till exempel ett endaste inlägg av flera hundra kan utgöra hela chattmaterialets mängd av det som beräknas. Det skulle i sin tur resultera i en skev representation och inte säga särskilt mycket om de fynd som gjorts, i jämförelse med andra variabler. Eftersom materialet från chattarna och diskussionsforumen inte innehåller exakt lika många inlägg från alla åldersgrupper, bygger fördelningen mellan åldersgrupperna inte på den totala andelen inlägg utan på förekomsten i varje grupp.

3.3 Enkät

Enkäterna publicerades på en webbsida och med hjälp av en programmerare var det möjligt att spara svaren i en databas. Enkäterna konstruerades så att det inte var möjligt att hoppa över frågor, för att förhindra tomma svarsformulär. Samma person kunde heller inte göra enkäten mer än en gång.

Det var väldigt svårt att fånga chattdeltagarnas uppmärksamhet på grund av det höga tempot, vilket resulterade i att jag fick ”annonsera” för enkäten ett flertal gånger. I diskussionsforumen var det betydligt enklare eftersom ett postat inlägg ligger kvar en längre tid om inte någon ansvarig raderar det och det är även möjligt i två av forumen att se antalet gånger ett inlägg har blivit läst. Det var dessutom många forumdeltagare som bekräftade att de hade svarat på enkäten.

3.4 Anonymitet

Nationalencyklopedins definition av anonymitet är ”att vara utan namn, oidentifierad inför omgivningen” (www.ne.se). Hur förenlig är denna förklaring med användarnamn på Internet? Det verkar inte finnas några bestämda regler vad gäller angivelse av deltagares användarnamn eller inte. Anna-Malin Karlsson resonerar till exempel på följande sätt i sin undersökning ”Kallpratarna på nätet” (Karlsson, 1997, sid. 140): ”Att chatta på nätet är att kommunicera offentligt, och deltagarna har genom att använda en signatur redan kunnat skydda sin identitet om de så önskar. Dessutom är signaturerna en viktig del av kommunikationen. Jag har därför låtit bli att ändra dem”.

Kommunikationen som jag har valt att undersöka är offentlig, men ett användarnamn kan mycket väl ses som en identitet. Många antar, enligt min uppfattning, ett namn som de sedan brukar i alla situationer på nätet: i chattar, diskussionsforum och övriga webbgemenskaper. Det är således enkelt att exempelvis söka upp en användares profil för mer information om denne, information som personen förvisso frivilligt har valt att lämna ut.

Eftersom varken chatt- eller forumdeltagarna i mitt material är medvetna om min undersökning och följaktligen inte har valt att delta, finner jag det lämpligt att utelämna deras användarnamn. Dessutom har de inte någon funktion i min undersökning, eftersom jag enbart är intresserad av språkbruket i inläggen. Om ett användarnamn skulle förekomma i något exempel från materialet har jag ersatt det med ”X”.

4 Bakgrund

4.1 Kortfattad historik kring Internet, chatt och diskussionsforum

Uttrycket ”surfing the Internet” ('surfa på Internet') myntades 1992 av bibliotekarien Jean Armour Polly och det var omkring denna tid som Internet även blev tillgängligt för allmänheten. Idén om det som vi idag känner som Internet har dock funnits sedan slutet av 1950-talet och var då främst ämnat för det amerikanska försvaret (Braa, Sørensen & Dahlbom, 2000, sid. 19ff).

Det första offentliga chattprogrammet hette CompuServe CB och kom redan i februari 1980 (www.livinginternet.com/r/ri_compuserve.htm). Sedan dess har det hunnit skapas (och stängas) en uppsjö av olika chattar runt om i världen, både webbaserade och sådana som kräver att man installerar en särskild klient; ICQ och MSN för att nämna två. Nuförtiden är det även vanligt att det arrangeras temporära chattar på tidningars eller TV-kanalers webbsidor, i vilka man får möjlighet att chatta med en känd person.

Webbaserade diskussionsforum började etableras på 1990-talet och med liknande funktioner som de så kallade BBS:erna (*Bulletin Board System*) som var vanliga under 1980- och 90-talet. En BBS är en elektronisk anslagstavla som en användare kan ringa upp via modem och från vilken de sedan till exempel kan ladda hem programvara, läsa nyheter eller skriva meddelanden till andra användare. Dagens forum kan sägas vara deras efterträdare (www.en.wikipedia.org, sökord: Bulletin Board System, Internet Forum).

4.2 Tillgång till och användning av datorer och Internet i Sverige

Statistiska Centralbyråns *Statistisk årsbok för Sverige 2006* redovisar att 84 % respektive 78 % av landets befolkning⁴ hade tillgång till dator respektive Internet i sina hem föregående år. Första kvartalet 2005 använde 75 % respektive 71 % dator och Internet hemifrån. Det är en stor ökning sedan 1990-talet då datortillgången i hemmet 1994 var något över 20 %.⁵ Under 1998 använde drygt en tredjedel av Sveriges befolkning Internet från sitt hem och mindre än 20 % surfade på Internet minst en gång i veckan; 2004 hade denna siffra ökat till ungefär 50 % (Statistiska Centralbyrån, 2005, sid. 279f).

4.3 Forskningshistorik

Eftersom detta är ett relativt nytt område inom språkvetenskapen finns mig veterligen ingen större avhandling om svenskt språkbruk i chattar och diskussionsforum. Det finns dock flera publikationer som behandlar det svenska språket och Internet, men i aspekter som jag inte funnit relevanta för min undersökning. Patrik Hernwall, som bland annat är verksam vid Södertörns högskola, skriver om barn och deras kommunikation på Internet i sin avhandling *Barns digitala rum: Berättelser om e-post, chatt & Internet* (2001). Anna-Malin Karlsson, verksam vid Stockholms universitet, har varit aktiv inom området och har tidigare publicerat undersökningar om chattares samtalsstil, i synnerhet ungdomars (se Karlsson, 1997). Sedan slutet av 1990-talet har hon ägnat sig åt att undersöka personliga hemsidor och har i ämnet bland annat givit ut det tre volymer långa verket *Svenska chattares hemsidor* (1999-2001) och *Skriftbruk i förändring: en semiotisk studie av den personliga hemsidan* (2002).

4 Personer i åldern 16-74 år.

5 Personer i åldern 16-84 år.

För endast ett år sedan skrevs en C-uppsats vid Växjö Universitet med titeln ”Cybersvenska och skolsvenska: En undersökning av högstadielävers skrivande” (2006), i vilken Ann-Margret Broberg och Britt Abrahamsson undersöker hur språket i SMS-meddelanden och chatt kan påverka skolelevs texter. På internationell front har den amerikanska lingvisten Naomi S. Baron vid American University i Washington gjort ett flertal undersökningar (www.american.edu/lfs/tesol/baronhome.htm).

5 Utmärkande drag i chattspråket

Jag kommer i detta avsnitt att presentera tre språkliga drag som förekommer i samtliga av de undersökta chattarna: förkortningar, kommentarer inom asterisker samt olika sorters interpunktion. Under rubrikerna förklaras och exemplifieras varje kategori, därefter redovisar jag de beräkningar som gjorts i form av diagram. Allra sist i kapitlet följer en sammanfattande diskussion.

5.1 Förkortningar

När det gäller kategorisering av förkortningar kan man fråga sig var man skall dra gränsen mellan en tydlig, regelrätt förkortning som *mkt* och den mer talspråksanpassade varianten *mycke*. I båda exemplen har en eller flera bokstäver fallit bort och gjort dem till komprimerade varianter av *mycket*. Frågan är om man kan klassa *mycke* och andra ord med liknande alternativ stavning som förkortningar. Jag fann det lämpligt att samla dem under samma rubrik, eftersom skillnaden ibland är hårfin. Dessutom har båda syftet att förkorta och därigenom har kategorin fått sin titel. Det går att urskilja fyra huvudsakliga grupper bland förkortningarna, vedertagna eller ej:

(1) Sammandrag (av ett ord)

Ngn och *nån* (någon), *elr* (eller) och *mkt* (mycket).

(2) Initialförkortning (av ett ord)

D (det), *o* (och) och *l* (ler).

(3) Akronymer

Både svenska och engelska initialförkortningar, till exempel *iaf* (i alla fall), *iofs* (i och för sig), *IRL* (in real life) och *brb* (be right back).

(4) Återgivning av uttal

Va (vara, var eller vad), *e* (är) och *de* (det).

Ett annat intressant exempel är *lr* (eller) som är svårt att kategorisera; man utnyttjar i detta fall bokstävernas uttal för att bilda ordet.

Fördelning av kommentarer inom asterisker (%)

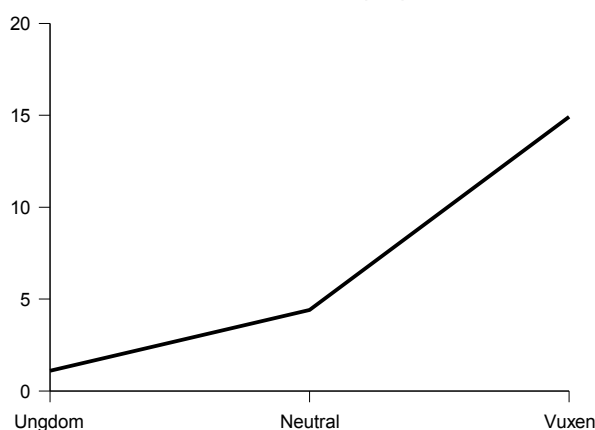

Diagram 2. Fördelning av kommentarer inom asterisker mellan åldersgrupperna.

I denna kategori är det en betydligt mer ojämn fördelning i jämförelse med den föregående. Det är tydligt att det nästan uteslutande är vuxna som använder denna sorts respons. Vuxenchatten är även den som använder flest ljudhärmande markörer, utöver de vanligare kommentarerna **ler** och **skrattar**.

5.3 Interpunktion

Man behöver inte studera chattmaterialet länge för att konstatera att utelämnning av skiljetecken i slutet av en mening snarare är regel än undantag. Kanske beror det på att en meddelanderad ses som en mening och att knapptryckningen som skickar meddelandet därför ersätter interpunktionen. Det förekommer dock olika variationer i användningen och de olika slag av interpunktion som finns i chattinläggen (förutom korrekt) är: utelämnad, överdriven och ofullständig. Antingen utelämnas skiljetecken helt och hållet som i exempel (8), eller så sätts överdrivet många ut som i exempel (9). Överdrivet bruk av skiljetecken förekommer även i form av utrops- och frågetecken, vilket exempel (10) visar. Det finns också en tredje, något mer inkonsekvent, variant i exempel (11) där skiljetecken sätts ut inuti chattinlägget, men utelämnas i dess slut.

Utelämnad:

(8) *min pappa svarar aldrig på sms va e d här*

Överdriven:

(9) *bra...ska laga mat till min son..vi hörs..lite senare ganske...ciao...*

(10) *Finns det ingen över till mig??????*

Ofullständig:

(11) *Nu pratade jag inte om dig, utan om finnen*

Av chattens 1791 inlägg innehåller 1233 annan än korrekt interpunktion. I Diagram 3 redovisas de olika slagen av interpunktion och deras förekomst i det totala materialet. ”Övriga” innehåller inlägg som är en kombination av olika varianter och därför svåra att placera i enbart en av grupperna.

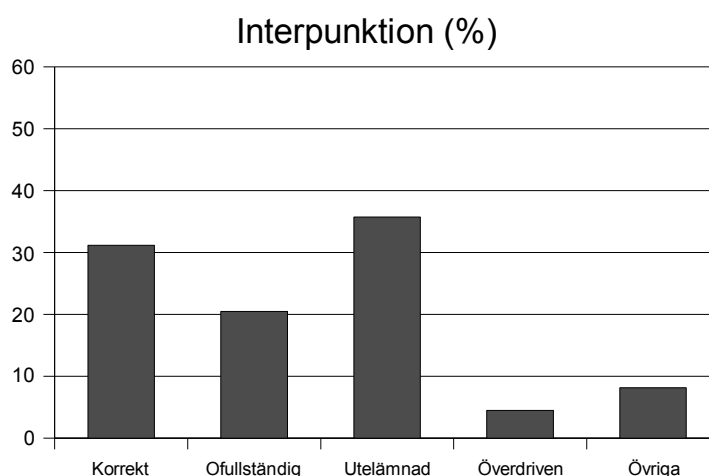

Diagram 3. Fördelning av olika sorters interpunktion i det totala materialet.

Om man bortser från förekomsten av korrekt interpunktion, är utelämnad och ofullständig de två avvikande slag som det finns mest av i materialet, med 36 % respektive 21 %. Den höga andelen inlägg som delvis eller helt saknar skiljetecken stödjer på så sätt tanken att språket i chatten präglas av plats- och tidsbrist (eller helt enkelt slarv). I detta fall verkar det vara skiljetecknen som stryker på foten, eftersom det går lite fortare att skriva om man inte bryr sig om att sätta ut några sådana. I övrigt håller de flesta inlägg fast vid en mening per inlägg, som också gör det lättare att strunta i interpunktionen. Eftersom överdriven och övrig interpunktion båda har låga andelar är det möjligt att en del av inläggen består av skrivfel. Någon kan till exempel ha råkat hålla inne en knapp för länge eller sluntit på tangentbordet. Diagram 4 redovisar fördelningen mellan åldersgrupperna.

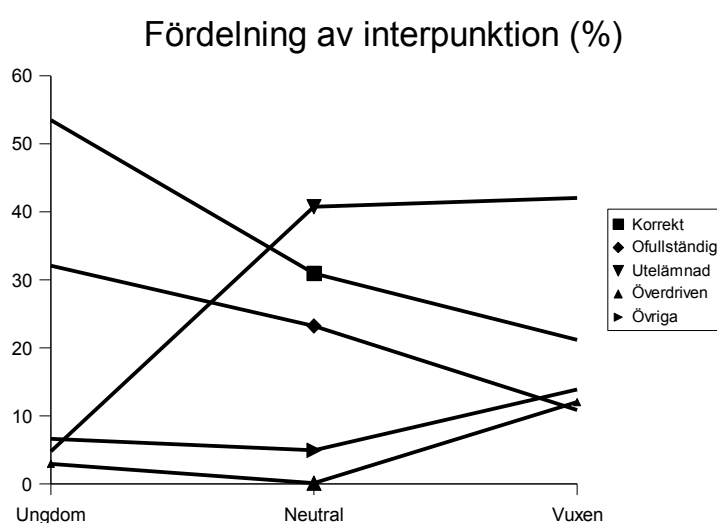

Diagram 4. Fördelning av olika slags interpunktion mellan åldersgrupperna.

Diagram 4 visar att den äldre åldersgruppen är sämre på att använda korrekt interpunktion, istället tenderar de att både utelämna och överdriva i större utsträckning än ungdomarna. Ungdomschatten innehåller trots det högst andel inlägg med ofullständig interpunktion som avtar i de övriga åldersgrupperna. Intressant nog är alltså ungdomschatten både korrekt och slarvig på samma gång medan de vuxna antingen hoppar över eller överanvänder punkter och övriga skiljetecken.

5.4 Sammanfattande diskussion

De språkliga drag som utmärker sig i materialet är förkortningar, kommentarer inom asterisker och olika användning av skiljetecken. Av dessa finns det mest av de avvikande varianterna utelämnad och ofullständig interpunktion samt förkortningar. Kommentarer inom asterisker har en väldigt låg procentandel i jämförelse.

Ser man till åldersgruppernas separata andelar kan man konstatera att ungdomar och vuxna turas om att vara i majoritet i alla kategorier. Det finns två mönster som ständigt återkommer. Antingen den tidigare nämnda V-formen med den åldersneutrala chatten längst ned på procentskalan och de övriga högre upp med näraliggande värden. I det andra mönstret ”gungbrädan” har de unga lägst andel när de vuxna har högst och tvärtom. Den åldersneutrala chattens andelar är således lägst eller någonstans mellan de andras.

Ungdomar och vuxna utmärker sig, men genom olika användning av de beskrivna språkdragen. I ungdomschatten finns högst andel förkortningar, en nästan obefintlig andel asteriskrespons och vanligast korrekt eller ofullständig interpunktion. Vuxenchatten innehåller en lägre andel förkortningar och lägst andel korrekt interpunktion. Istället utelämnas eller överdrivs skiljetecken och de är nästan ensamma om att använda kommentarer inom asterisker. De vuxna visade sig också ha en del egna varianter, både av förkortningar och respons inom asterisker.

Jag antog före undersökningen att språket i chattarna skulle sträva efter mindre redundans, vilket de beskrivna dragen delvis gör. Syftet med de olika förkortningarna är tydligt; att spara tid och plats. Att helt eller delvis utelämna skiljetecken kan också sägas följa samma syfte. Däremot sparar överdriven interpunktion varken tid eller utrymme. Inte heller har kommentarer inom asterisker direkt med detta syfte att göra, utan används helt enkelt för att uttrycka saker som man inte hör eller ser. Ett annat förslag skulle kunna vara att **ler** och liknande också är en förkortad motsvarighet till meningen ”Jag ler”. Intressant nog så finns både överdriven interpunktion och kommentarer inom asterisker i väldigt låg andel i jämförelse med de övriga kategorierna.

Man kan fråga sig varför den åldersneutrala chatten, som ju borde innehålla både unga och äldre, ofta hamnar mitt emellan. En förklaring kan vara att den åldersneutrala chatten inte är en lika homogen grupp. Ungdomar skriver på ett särskilt sätt till varandra, medan vuxna skriver till andra vuxna på ett annat. Språket i en blandad grupp blir kanske därmed mer balanserat. Det kan också vara så att ungdomar och medelålders idag har det gemensamt att de nyligen har kommit i kontakt med Internet, chattar och forum. Som nybörjare är det lätt att känna sig osäker på de språkliga regler som gäller i dessa sammanhang. Därför tar de kanske lättare till sig råd och uppmaningar om hur man skall bete sig språkligt, till exempel Aftonbladets "hemliga" nätsnack som föreslår förkortningar som *also* (alltså), *asg* (asgarv) och *cs* (ses) utöver flera som jag redan har redovisat (www.aftonbladet.se/it/0008/21/chatt2.html).

En annan tanke kring språkbruket är att olika förkortningar och nya sätt att använda skiljetecken är ett uttryck för en egen skrivstil, eftersom den personliga handstilen faller bort i datorsammanhang. Då det verkar finnas färre pekpinnar på Internet än i verkliga livet tar användarna chansen att experimentera. Anna-Malin Karlsson uttrycker samma sak om ungdomarna i sin undersökning "Kallpratare på nätet": "Chattet upplevs sannolikt som en frizon från skolans skriftnormer [---] Även om inskolningen i vuxenvärldens skriftspråkskultur förmodligen känns avlägsen under själva chattandet, pågår den indirekt även här" (Karlsson, 1997, sid. 162). Jag vill påstå att frizonen gäller både ungdomar och vuxna, vilket jag tycker att min undersökning hittills har visat.

6 Diskussionsforum

Samtliga utmärkande drag i chattmaterialet, som presenterades i föregående avsnitt, förekommer även i diskussionsforumen. I detta avsnitt kommer jag att redovisa resultaten för forumen och jämföra dem med resultaten från chattmaterialet. Redovisningen sker i diagramform och för att enkelt kunna jämföra resultaten visas de i samma diagram. Avsnittet avslutas med en sammanfattande diskussion.

6.1 Förkortningar

Det förekommer förkortningar i 126 av diskussionsforumens 268 inlägg, vilket motsvarar ungefär 47 %. I materialet återfinns en blandning av både vedertagna förkortningar som *bl.a.*, *dvs.* och *etc.* och mer talspråksanpassade som exempelvis *ja* (jag), *va* (vad/var/vara) och *oxå* (också). Utöver dem används också olika förkortningar som hör till samtalsämnen, till exempel *lvl* (level) om olika nivåer i ett spel och *FF* (Firefox) och *IE* (Internet Explorer) i en Internet-relaterad diskussion.

I Diagram 5 jämförs andelen inlägg med förkortningar i chatt och diskussionsforum.

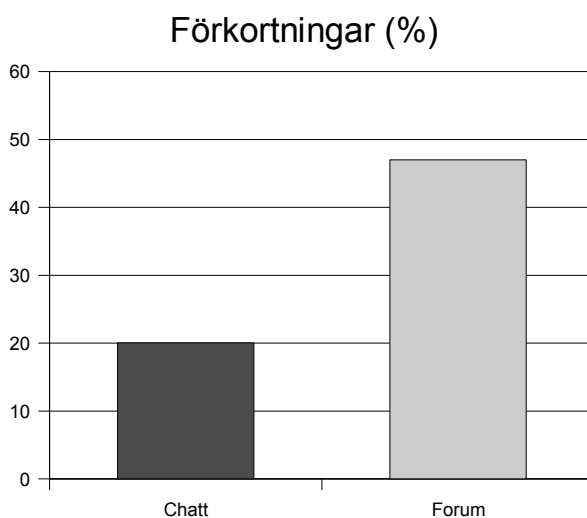

Diagram 5. Förekomst av förkortningar i det totala materialet.

Andelen förkortningar i diskussionsforumen är, som framgår av Diagram 5, betydligt högre än i chattarna och det är ett oväntat resultat. Den fördröjda kommunikationen i forum borde innehålla färre förkortningar, eftersom mer tid och större utrymme att uttrycka sig på ges till deltagarna. Det är visserligen inte ovanligt att i längre texter använda kortformer av ett uttryck som *dvs.*, men det är förvånande att många förkortningar som känns mindre motiverade att använda även finns i forumen. Användandet av förkortningar verkar därmed inte påverkas av diskussionsforumens generösa villkor.

Diagram 6 visar fördelningen av förkortningar i åldersgrupperna i chatt och diskussionsforum.

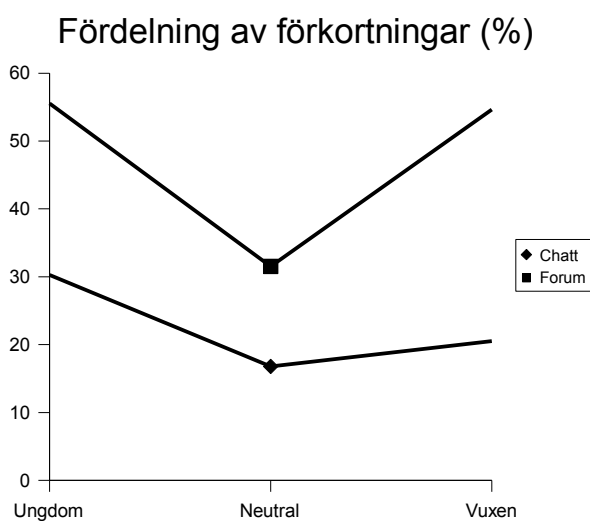

Diagram 6. Fördelning av förkortningar i åldersgrupperna.

Både chatt och forum följer det V-formade mönstret, vilket är mycket tydligare i forumen där ungdomar och vuxna är jämsides med varandra. Det är vanligare med vedertagna förkortningar i vuxenforumet än bland ungdomarna, men i båda åldersgrupperna används till stor del olika (enligt min personliga uppfattning) omotiverade varianter som ofta endast består av ett ord. Det åldersneutrala forumet, som har lägst andel förkortningar av alla diskussionsforum, innehåller främst vanliga förkortningar.

6.2 Kommentarer inom asterisker

Endast 5 av totalt 268 inlägg innehåller kommentarer inom asterisker, vilket motsvarar drygt 2 %. Tre av kommentarerna beskriver handlingar, medan de två övriga fungerar som ljudhärmande markörer. Eftersom så få inlägg innehåller denna sorts respons följer här en fullständig redovisning av dem.

- (12) *Vilken underbar site!*
registrerar mig för nyhetsbrevet
- (13) *Ahh, muffins!! *Lusläser genast alla goda recept!**
- (14) **X ler**
- (15) *Rosa var skön :) Han som spelade hennes killkompis e min morsas elev, *ooh**
- (16) **host* VIDEO *host**

Diagram 7 visar resultatet i jämförelse med chattmaterialet.

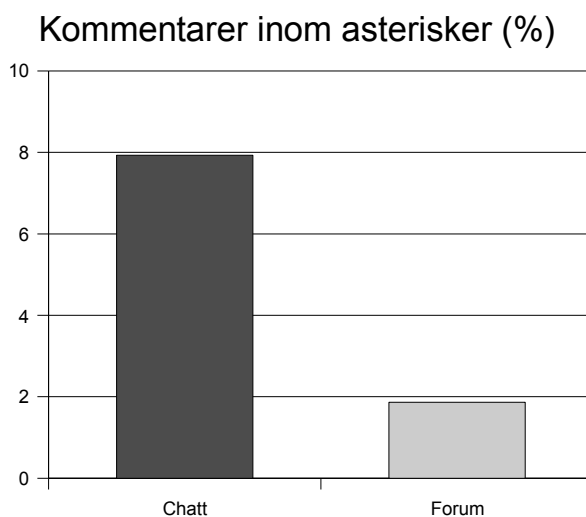

Diagram 7. Förekomst av kommentarer inom asterisker i det totala materialet.

En anledning till den låga förekomsten i diskussionsforumen kan vara kommunikationssättet. I chatten kan bruket av kommentarer inom asterisker ses som omedelbar respons på ett tidigare inlägg. Eftersom diskussionsforum är ett fördröjt kommunikationssätt är behovet av sådan respons helt enkelt inte lika stort. Dessutom känns det något irrelevant att meddela sin övriga sysselsättning för stunden, eftersom den inte längre är aktuell när de övriga deltagarna läser inlägget.

Fördelningen av kommentarer inom asterisker i de olika åldersgrupperna i chatt och forum visas i Diagram 8.

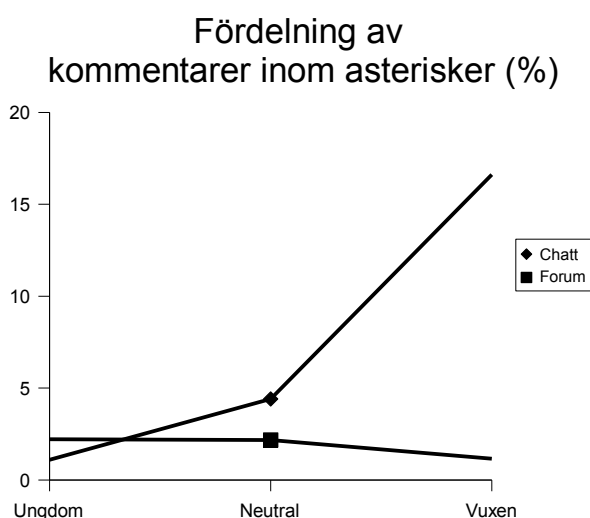

Diagram 8. Fördelning av kommentarer inom asterisker mellan åldersgrupperna.

Då den totala andelen av kommentarer inom asterisker endast är 2 % och användningen ligger under 5 % i alla åldersgrupper kan man nästan konstatera bruket som obefintligt i forumen. Endast ljudhärmande markörer finns i ungdomsforumets material medan kommentarerna i åldersneutralt och vuxenforum beskriver olika handlingar, som visades tidigare. Detta inslag verkar vara något som passar bättre att använda i chattar, även om det har låg förekomst också där.

6.3 Interpunktion

135 inlägg av diskussionsforumens 268 innehåller annan interpunktion än korrekt, vilket betyder att den korrekta ligger drygt under 50 %. Bland de avvikande slagen av interpunktion är det endast en som har en relativt hög förekomst. Den ofullständiga interpunktionen är med 27 % vanligast efter korrekt och det finns många exempel på inkonsekvent användning:

(17)

*min kompis (18 år nu tror jag) han spelade 56 timmar i sträck :P
usch
man måste må tjockt efter det va?*

(18)

*Jag läste pixieböcker [...] Spöket Laban, Morfar Prosten, Narnia-böckerna o Nalle Puh
Sedan var det en massa andra böcker också som jag kommer ihåg men ej minns namnet på*

I exempel (17) har användaren utelämnat skiljetecken på inläggets första och andra rad, men avslutar sista meningen med ett frågetecken. Personen har också valt att dela upp meddelandet på tre rader, möjligen för att förtydliga, eller så är det kanske ett spår av chattens vanliga struktur av en mening per inlägg. Samma uppdelningsfenomen går att se i exempel (18), där meningarna skiljs åt genom radbrytning. Kommatecken sätts ut, medan meningarnas slut saknar något slag av skiljetecken.

Diagram 9 visar förekomsten av olika sorters interpunktion i det totala materialet, i både chatt och diskussionsforum.

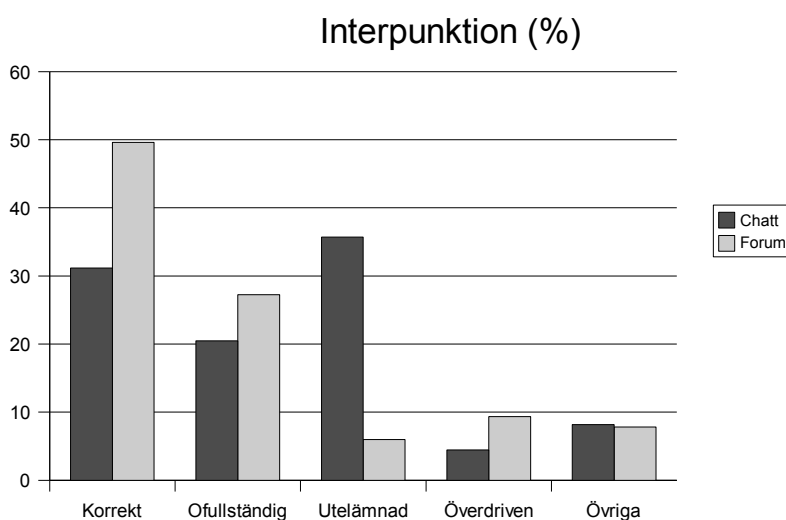

Diagram 9. Fördelning av olika slags interpunktion i det totala materialet.

Diskussionsforumen innehåller en större andel av både korrekt och överdriven interpunktion än chattarna och har dessutom en betydligt lägre andel utelämnad interpunktion. Det beror nog främst på att inläggen är längre; i chatten består oftast inläggen av en eller ibland två meningar, vilket gör det lättare att hoppa över skiljetecknen. Dessutom har man inte samma tids- och platsbrist i forumen, vilket helt enkelt innebär mer tid och plats att uttrycka sig på. Det finns trots det en större andel inlägg med ofullständig interpunktion i forumen, som jag visade exempel på tidigare.

I Diagram 10 visas fördelningen mellan åldersgrupperna. Därefter följer Diagram 4 återigen för att läsaren enkelt skall kunna jämföra resultatet med fördelningen i chatt.

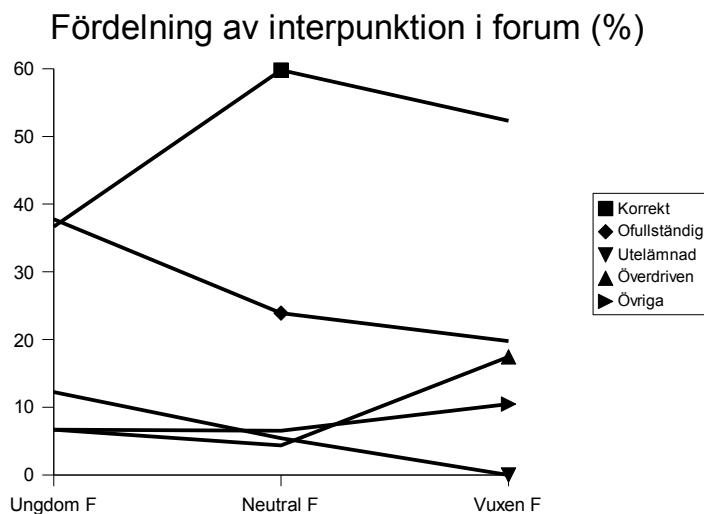

Diagram 10. Fördelning av olika slags interpunktion mellan åldersgrupperna i forum.

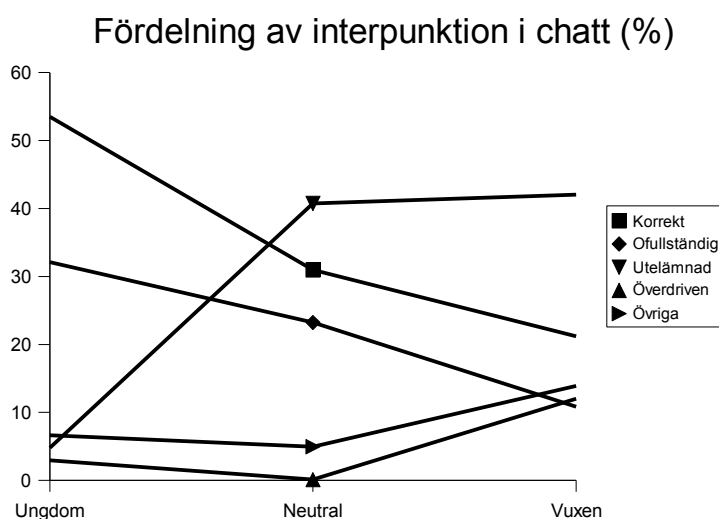

Diagram 4. Fördelning av olika slags interpunktion mellan åldersgrupperna i chatt.

För första gången i undersökningen befinner sig den åldersneutrala gruppen högst upp på procentskalan, i detta fall när det gäller andelen korrekt interpunktion. En annan stor skillnad från chattmaterialet är den utelämnade interpunktionen som har högst andel i ungdomsforumet och sedan minskar i de övriga grupperna. I övrigt är det mesta likt chattens mönster: ungdomarna har högst andel av ofullständig interpunktion och vuxna är de som mest överdriver sin användning av skiljetecken, medan det åldersneutrala forumet befinner sig lägst ned eller mellan de unga och vuxna i diagrammet.

Det är möjligt att ungdomschattens höga andel korrekt interpunktion beror på att chattloggarna finns till allmän beskådan på Lunarstorm och att chatten har det särskilda syftet att kommunicera med en känd person. Det kan leda till att deltagarna blir mer medvetna om sitt språk. Jag kommer att återkomma till detta resonemang längre fram i uppsatsen, i samband med enkätredovisningen.

6.4 Sammanfattande diskussion

Jag inledde avsnittet med att konstatera förekomsten av de utmärkande språkdragen från chattmaterialet i diskussionsforumen. Det drag som finns i förvånansvärt högre grad jämfört med chattinläggen är förkortningar, även sådana som inte fyller något praktiskt behov. Kommentarer inom asterisker används minst, men det är också förklarligt då de inte tycks behövas på samma sätt som i chattarna. En intressant upptäckt är förekomsten av ett inkonsekvent bruk av skiljetecken, trots avsaknaden av både tids- och platsbrist. Inlägg som helt och hållet saknar skiljetecken förekommer dock i väldigt låg andel. Det är istället ofullständig interpunktion som finns i större utsträckning än i chattarna.

Åldersmässigt är det ungdomarna och de vuxna som utmärker sig på olika sätt igen, ungefär likadant som i chattinläggen. Tanken om homogena grupper som nämndes i avsnittet om chattmaterialet skulle kunna appliceras även på diskussionsforumen.

Kan man utifrån resultaten avgöra om det finns ett gemensamt språkbruk? Jag vill påstå att det åtminstone finns en antydning till det i det undersökta materialet. Om materialet hade bestått av andra chattar eller diskussionsforum är det emellertid möjligt att andra språkliga drag än de beskrivna hade upptäckts och därmed kanske lett till ett annorlunda resultat.

7 Enkät

I följande avsnitt redovisas resultaten från chatt- respektive forumdeltagarna var för sig och därefter kommer en sammanfattande diskussion. Totalt har 33 personer svarat på enkätfrågorna: 6 från chatt och 27 från diskussionsforum. Den stora skillnaden i svarsantalen beror troligen på svårigheten att fånga chattarnas uppmärksamhet, vilket jag berörde tidigare. Frågorna för chatt- och forumdeltagare finns i Bilaga 1 respektive 2. I Bilaga 3 finns en sammanställning av svaren från samtliga enkättagare.

7.1 Resultat från chattdeltagarna

Frågorna för chattdeltagare har besvarats av tre män och tre kvinnor och medelåldern är 26 år. Majoriteten av deltagarna (4 personer av 6) började chatta för över 5 år sedan och gör det dagligen, så det rör sig således om erfarna chattare. Bland dessa är det också vanligast att chatta upp till 30 minuter per gång.

Fem av sex är även aktiva i diskussionsforum och är överens om att de inte skriver på samma sätt i de olika sammanhangen: *mer korrekt, utförligare* och *noggrann* är ord som tillskrivs kommunikationen i diskussionsforumen medan *fler förkortningar* och *slang* beskriver språkbruket i chatten. En deltagare skriver till exempel: ”Använder fler förkortningar [sic!] när jag chattar och inte när jag skriver på diskussionsforum där man får skriva ut allting.” Jag tycker mig ana en uppfattning genom citatet av vad som är ett lämpligt språkbruk i de olika sammanhangen. Deltagaren beskriver till exempel inte några praktiska orsaker till hans språkbruk, utan uttrycker istället vad som verkar vara tillåtet i diskussionsforum till skillnad från chatt.

7.2 Resultat från forumdeltagarna

Av de 27 personer som besvarat frågorna för forumdeltagare är 9 män och 18 kvinnor; medelåldern är 24 år. Ungefär hälften (14 personer) brukar chatta och av dessa anger 10 att de skriver annorlunda i synkron respektive asynkron kommunikation⁶. Av de 10 menar 7 att de använder fler förkortningar i chatt än i diskussionsforum och att huvudorsaken till detta är hastigheten. Några deltagare nämner också att de i chatten inte är så noga med stora och små bokstäver eller punkt. En av deltagarna skriver följande:

... i chatten krävs först och främst snabbhet på ett helt annat sätt än i ett diskussionsforum. Även om jag förkortar en del i diskussionsforum också (i jämförelse med ex formella brev och uppsatser) så förkortar jag i ännu högre grad i chatten. Detta beror naturligtvis på, som sagt, att snabbhet krävs. Blir t ex illamående av att se folk skriva "oxå" men i chattsituationer så använder jag också det. Fler exempel? I vanliga fall så är jag stavningsfreak och kollar inlägg ofta. Ändrar (editerar) mina inlägg på diskussionsforum för minsta stavfel. På chatten så tutar och kör jag = jag är inte lika noggrann där.

En annan deltagare skriver att ”...chat är mer avslappnat, det är inte så många som ser och det finns inte kvar länge. I ett forum är det väldigt många som ser, och det finns kvar längre, alltså är man noggranare [sic!] med språket.” Man kan tolka det som att meningsutbytet i chatt även uppfattas som mer informellt än det i ett diskussionsforum. Det är helt enkelt ”småprat” medan man argumenterar och redogör för sin ståndpunkt i olika frågor i ett forum.

⁶ 13 av 14 enkättagare som både chattar och skriver i diskussionsforum har angett svar som kan tolkas som ja eller nej på frågan om de anpassar sitt språk i de olika sammanhangen. Personen som återstår varken bekräftar eller förnekar om han eller hon skriver likadant.

Trots att majoriteten är överens om att de anpassar sitt språk i de olika situationerna, delger tre kvinnliga informanter att de ”i stort sett” skriver likadant oavsett sammanhang. Två av dem skriver dock att de förkortar ord i chatten som de i diskussionsforum skriver ut fullständigt, den ena anger hastighet som orsak.

Den tredje informanten visar en stark åsikt mot förkortade stavningsvarianter i sitt svar: ”Ja, jag skriver på samma sätt. Jag hatar när folk använder t.ex. 'ql' istället för kul och såna saker. Nej tack, säger jag till det språket.” Intressant nog så har personen själv skrivit *sånna* istället för *sådana*, som åtminstone jag personligen ser som en talspråksanpassad stavning och förkortning.

7.3 Sammanfattande diskussion

De flesta enkättagare som är aktiva i både chatt och forum är överens om att de inte skriver likadant i de olika situationerna. De belyser två saker som kan sägas vara väsentliga skillnader mellan synkron och asynkron kommunikation: hastighet och beständighet. Det går fort i chattsammanhang, därför förutsätts det att man förkortar och förenklar sitt språk för att hinna med i pågående konversationer. En av deltagarna beskriver sitt illamående över vissa alternativa stavningssätt, men att hon själv också skriver så i chatten. En enkättagare från chatten skriver att man *får* skriva ut förkortningar i forum. Det visar att man kanske till viss del *måste* anpassa sitt språk till chattmiljöns krav, trots att man ogillar språkbruket i situationer utanför chatten.

I ett diskussionsforum är förhållandena annorlunda. Det finns inget krav på direkt respons utan man svarar när man har möjlighet. När man postar ett inlägg finns det sedan kvar för beskådning. Det leder in oss på beständighet, den andra viktiga skillnaden. Inläggen som författas i ett forum sparas för att kunna läsas och besvaras av senare besökare och därför är man i ett diskussionsforum mer mån om att uttrycka sig korrekt än i chatt där inläggen försvinner i samma stund som man avslutar verksamheten.

Deltagarnas attityd till de olika kommunikationssätten verkar också vara en orsak till deras språkbruk och inte endast situationernas olika krav på längd och hastighet. Det är ju trots allt deltagarna själva som tillsammans styr hur fort kommunikationen går. Här vill jag passa på att knyta an till det jag tidigare skrev om chattmaterialet från Lunarstorm. Eftersom det finns tillgängligt där i efterhand och kommunikationen riktar sig till en utvald person är det möjligt att villkoren påverkar deltagarnas språk. Det passar på så sätt bättre in i de kriterier som har beskrivits för forumen.

Som tidigare redovisats förekommer det en högre andel inlägg dels med förkortningar och dels med ofullständig interpunktion i diskussionsforumen än vad det gör i chattarna. Enkättagarnas uppfattning stämmer inte särskilt bra överens med de resultaten. Man skulle kunna förklara förkortningarna med det jag var inne på tidigare: ju längre text desto fler förkortningar.

Samtidigt förekommer många förkortningar som det egentligen inte finns någon anledning att förkorta vid större utrymme och mer tid. Är de olika förkortningarna så integrerade i språkbruket att användarna inte längre tänker på dem som sådana? Den ofullständiga interpunktionen är svår att förklara, när informanterna påstår att en större noggrannhet råder i forumen.

Man får kanske inte heller glömma SMS-meddelanden och det eventuella inflytande språkbruket i dem kan ha. En av enkättagarna skriver att hon inte använder ”sms-språk” och liknande, så kanske är det möjligt att även se SMS som en influens och inte enbart chattarna. Jag fick vid ett tillfälle en liten reklambroschyr från Eniro, vilken visade sig vara en SMS-handbok. Den innehöll bland mycket annat en lista med bruklig vokabulär för SMS. Handbokens innehåll är i stort sett identiskt med delar av det språk som jag tidigare har redovisat. Det visar att förkortningar som *mkt*, *oxå* och *asg* och andra mer talspråkliga stavningsvarianter som till exempel *hare* (ha det) även finns utanför chatt och forum, som inslag i ett digitalt språkbruk (Eniro, 2005).

8 Avslutning

Syftet med denna uppsats var att undersöka språket i svenska chattar och diskussionsforum för att se om det finns ett gemensamt språkbruk i synkron och asynkron kommunikation. Resultaten från min undersökning visar att de utvalda språkdragen finns i olika grad i båda kommunikationssätten. Före undersökningen antog jag att språkdragen främst skulle komma att präglas av minskad redundans. Så är det också till en viss del, men även andra inslag upptäcktes som rimligen inte används för att hinna med eller för att spara utrymme där texten begränsas till ett visst antal tecken. Att skriva överdrivet många punkter eller att berätta att man **dricker kaffe** är dock inte lika vanligt som att använda förkortningar av typen *oxå* eller skriva meningar i stil med *va e de här* som saknar tydliga markörer och slut.

Någon särskild åldersgrupp verkar inte ensam lägga beslag på de utmärkande språkdragen. Både unga och vuxna experimenterar på olika sätt och tar därmed del av den frizon som Anna-Malin Karlsson (1997) i sin undersökning menar att ungdomarna rör sig inom. Det handlar kanske om språklig tolerans, det vill säga hur pass mycket man låter anpassa sitt eget språk till det gängse språkbruket i en viss situation.

Det är intressant att de språkliga drag som mer eller mindre verkar krävas i chatt också används i diskussionsforumen, där ju helt andra villkor råder. Det tycks helt enkelt inte spela någon roll att kommunikationssätten är annorlunda så länge språkbruket är gångbart. Den föreställning som trots det dominerar bland enkättagarna är att deras språk i chatt och diskussionsforum skiljer sig åt. Undersökningen visar dock att det finns språkdrag som används och fungerar i både chatt, forum och möjligtvis också SMS-meddelanden (om man skall gå efter Eniros SMS-ordlista).

Som vidare forskning vore det intressant att undersöka om och hur det studerade språket påverkar människors övriga skriftspråk. Man skulle exempelvis kunna titta närmare på den skriftliga produktionen i skolan och även undersöka vilka attityder det finns gentemot detta språkbruk från elevers och lärares sida.

9 Litteraturförteckning

Braa, Kristin, Sørensen, Carsten & Dahlbom, Bo (2000) *Planet Internet*, Lund: Studentlitteratur

Broberg, Ann-Margret & Abrahamsson, Britt (2006) "Cybersvenska och skolsvenska: En undersökning av högstadielärares skrivande", Växjö: Institutionen för humaniora, Växjö Universitet

Eniro (2005) *Lite bra o ql mess-tips från 118 118*

Gleick, James (1987) *Kaos: Vetenskap på nya vägar*, Stockholm: Bonniers

Hernwall, Patrik (2001) *Barns digitala rum: Berättelser om e-post, chatt & Internet*, Stockholm: Pedagogiska Institutionen, Stockholms Universitet

Karlsson, Anna-Malin (1997) "Kallprat på nätet: Om chattares kommunikativa kompetens och samtalsstil", I: Josephson, Olle (red.) *Svenskan i IT-samhället*, sid. 138-163, Uppsala: Hallgren & Fallgren

Karlsson, Anna-Malin (1999-) *Svenska chattares hemsidor*, Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms Universitet

Karlsson, Anna-Malin (2002) *Skriftbruk i förändring: en semiotisk studie av den personliga hemsidan*, Stockholm: Almqvist & Wiksell International

Severinsson Eklundh, Kerstin (1997) "Samtalsmönster i elektroniska nätverk", I: Josephson, Olle (red.) *Svenskan i IT-samhället*, sid. 119-137, Uppsala: Hallgren & Fallgren

Statistiska Centralbyrån (2005) *Statistisk årsbok för Sverige 2006*, Stockholm: Edita Norstedts Tryckeri AB

WWW

Aftonbladets nätbilaga: www.aftonbladet.se [Elektronisk] (2007-03-14)

American University Washington, Naomi S. Baron:

www.american.edu/lfs/tesol/baronhome.htm [Elektronisk] (2007-03-14)

Living Internet: www.livinginternet.com/r/ri_compuserve.htm [Elektronisk] (2007-03-14)

Lunarstorm: www.lunarstorm.se [Elektronisk] (2007-03-14)

Mansén, Moa, "Lär dig det hemliga nätsnacket": www.aftonbladet.se/it/0008/21/chatt2.html [Elektronisk] (2007-03-14)

Nationalencyklopedins Internettjänst: www.ne.se [Elektronisk] (2007-03-14)

Passagen: www.passagen.se [Elektronisk] (2007-03-14)

Spinn Forum: spinn.svt.se [Elektronisk] (2007-03-14)

TV-land: www.tv-land.se [Elektronisk] (2007-03-14)

Wikipedia, the free encyclopedia: www.en.wikipedia.org [Elektronisk] (2007-04-24)

Bilagor

Bilaga 1: Frågor för deltagare i chatt

1.) Ålder

... år

2.) Kön

Kvinna

Man

3.) Hur ofta chattar Du?

Dagligen

En gång i veckan

En gång i månaden

Mer sällan

4.) Hur länge chattar Du per gång?

0-30 minuter

30-60 minuter

>60 minuter

5.) När chattade Du för första gången?

Mindre än ett år sedan

1-5 år sedan

Mer än fem år sedan

6.) Deltar Du även i diskussionsforum?

Ja

Nej (Du behöver inte svara på några fler frågor)

7.) Anpassar du ditt språk i de olika sammanhangen?

Skriver du på samma sätt i chatten som i diskussionsforumet?

Ge gärna konkreta exempel i ditt svar!

Bilaga 2: Frågor för deltagare i diskussionsforum

1.) Ålder

... år

2.) Kön

Kvinna

Man

3.) Brukar Du chatta?

Ja

Nej (Du behöver inte svara på några fler frågor)

4.) Hur ofta chattar Du?

Dagligen

En gång i veckan

En gång i månaden

Mer sällan

5.) Hur länge chattar Du per gång?

0-30 minuter

30-60 minuter

>60 minuter

6.) När chattade Du för första gången?

Mindre än ett år sedan

1-5 år sedan

Mer än fem år sedan

7.) Anpassar du ditt språk i de olika sammanhangen?

Skriver du på samma sätt i chatten som i diskussionsforumet?

Ge gärna konkreta exempel i ditt svar!

Bilaga 3: Enkät svar

Kategori	Totalt	Chatt	Forum
Chatt	6	6	
Forum	27		27
Ålder	Totalt	Chatt	Forum
11	1		1
16	2	1	1
17	2		2
18	3	2	1
19	1		1
20	2		2
21	3		3
23	2		2
24	1		1
25	4		4
26	1		1
27	2	1	1
28	1		1
29	1	1	
31	1		1
34	1		1
44	1		1
46	1	1	
47	1		1
53	1		1
x	1		1
Kön	Totalt	Chatt	Forum
Kvinna	21	3	18
Man	12	3	9
Både chatt och forum?	Totalt	Chatt	Forum
Ja	19	5	14
Nej	14	1	13
Hur ofta chattar Du?	Totalt	Chatt	Forum
Chattar ej	13		13
Dagligen	16	4	12
En gång i veckan	2	1	1
Mer sällan	2	1	1
Hur länge chattar Du per gång?	Totalt	Chatt	Forum
Chattar ej	13		13
0-30 minuter	7	1	6
30-60 minuter	7	3	4
> 60 minuter	6	2	4
När chattade Du för första gången?	Totalt	Chatt	Forum
Chattar ej	13		13
Mindre än ett år sedan	1		1
1-5 år sedan	7	1	6
Mer än fem år sedan	12	5	7
Skriver du likadant i chatt och forum?	Totalt	Chatt	Forum
Deltar ej i båda	14	1	13

Ja	3		3
Nej	15	5	10